

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

PIK L. Ч. 217. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 17. жовтня 1942. No. 217. Jersey City, N. J., Saturday, October 17, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.
П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.Тел. „Свободи”: BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У.-Н. Союзу: BErgen 4-1016THREE CENTS in the United States of America.
FIVE CENTS elsewhere.

ЗАВЗЯТА БОРОТЬБА ЗА КОНТРОЛЬ СОЛОМОНСЬКИХ ОСТРОВІВ У РОЗГАРІ

Не зважаючи на дуже важкі удари, яких дізнала японська флотія, як теж значні втрати в повітрі, японці далі продовжують офензиву, щоб доконче дістати контроль над Соломонськими островами. В Гвадалканалі удалося їм висадити дещо війська на сушу. Підчас ось тих операцій американці ушкодили японцям один панцирник, збомбардували три транспортні кораблі й знищили 33 літаки. Замітне те, що разом з американськими маринами б'ється уже й американська піхота, як це подає американський військовий комунікат.

СХІДНІ ГРАНИЦІ ПОЛЬЩІ І ЛЯ ГВАРДІЯ

Ньюйорський „Нови Сьвят” цитує з промови ньюйорського мера Ля Гвардії, виголошеної в Дні Пулаского в „справі советської окупації польських земель”, таке:

„Окупація споконвічних польських земель не може бути апробована чесно думаючими американцями. Дехто твердить, що тяжко означити східні границі Польщі з повною точністю. Повторю слова Вудрова Вилсона, що для усіх безсторонних людей польські границі зовсім ясні. Це ті границі, в яких рамках цей край існував віками і жаде чесно думаючий чоловік їх ніколи не квестіонував”.

Ген. Сікорські, прем'єр польського уряду на вигнання, вислав за це з Лондону Ля Гвардії подяку такого змісту: „Найгорячіша подяка справедливому чоловікові за справедливі слова”. До цього з боку етики американського народу можнаб завважити, що такі справді чесний американець не захоче наносити свідомо кривди ніякому народові, як от українському, білоруському чи литовському, щоб допомогти Польщі загартувати чужі землі з непольським населенням, бо це булоб продовжуванням давнього насильства ліквідувати. Не віримо, щоб за таке був і Ля Гвардія.

ГІТЛЕР, УКРАЇНЦІ І ПОЛЬЩА

Ж. Г. Гарлі, що обговорює в „Фрі Юрон” книжку „Ди „Ню Ордер” ін Поленд”, якої автором є Саймон Сігаль і яку видано в Нью Йорку, пише, між іншим, таке: „Треба ще надмірити, що д-р Сігаль є дещо недовкладний в своїх натяках про українців. Він виказує, як українські провідники, що перед війною і в перших початках війни були схильні до симпатизування з Німеччиною, тепер щодо цього розчарувались, та він нічого не згадує, як селяни Східної Галичини помагали Польщі в першій фазі польсько-німецької війни”.

—FOR VICTORY: BUY BONDS—

ПІДНОСЯТЬ ВАГУ ЛІТАКІВ

Капітан Е. В. Рікенбакер, американський найвизначніший летун з першої світової війни, провісивши акцію американського військового летунства в Європі, заявив секретареві війни Стімсонові, що американські бомбовики є першої якості, а американські летуни знамениті. Вернувши з тайної інспекції в Англії, Рікенбакер заявив, що заки зачнемо завдавати Німеччині останній удар, треба літаками цілковито спаралізувати німецьку продукцію і мати перевагу над нацистською повітряною силою.

„СЛАВЯНЕ” — ЖУРНАЛ З МОСКВИ

З датою 1. липня 1942 появилось в Москві перше число журналу „Славяне”, видаваного російською мовою. Має 64 сторін. Його кличем є „Смерть німецьким окупантам”. Видає його „Всесловянський Комітет”. Ціль: об'єднати слов'ян довкола боротьби з гітлерівською Німеччиною. В. П. Гладик пише в московській „Правді”, що виходить в Філадельфії, що в журналі „Славяне” обговорена „активність карпаторосів як в Америці, так і по обидвох сторонах Карпат”. Каже, що сам вислав чотири телеграми до Москви від „Общества Русских Братств”, „Правди” і від себе, та що вислали такі привіти другі, разом з архієпископом Адамом Филиповським, а про це нема ніякої згадки. А редактори журналу, пише Гладик, „повинні були правдиво змалювати як живу активність карпаторосів в боротьбі з гітлеризмом, так і наше політичне змагання до злуки з Советською Росією”. Гладик надіється, що про те все, як і про їхню „боротьбу з українськими самостійниками” буде вже в новому числі цього журналу.

Українці, що Згинули за Америку і Канаду

Маленька українська греко-кат. парохія в Сентралія, Па., подає прізвиська 67 українських хлопців з парохії, що служать в американській армії, а між ними згадує двох убитих. Є ними: Нестор Чичерський і Микола Джугля.

Що згинув на Филиппінах. В Африці згинув другий лейтенант-летун Ярослав Сенів, українець з Філадельфії, Па. Недавно писав до матери, що бере участь у військових акціях як бомбардир.

Канадські газети подати недавно довгу лісту українських втрат підчас Аліантського рейду на Дієн у Франції. А тепер оголошують, що канадська ліста втрат з 15 вересня подає 30 українських прізвиськ. Знову на лістах з 26 і 29 вересня та 2 жовтня є прізвиська п'ятиох канадських летунів-українців, що подані як „вбиті в активній службі”.

Совети За Те, Щоб Негайно Судити Німців за Воєнні Злочини

Вячеслав Молотов, советський комісар заграничних справ, проголосив комунікат, розісланий до різних урядів на вигнання, яких землі є під німецькою окупацією, щоб негайно судити і карати німецьких провідників, що відповідають за доконані німцями воєнні злочини. Совети домагаються, щоб в першу чергу судити і покарати Рудольфа Геса, що є інтернований в Англії, куди він прибув в якійсь тайній місії. Геса вважають „організатором німецьких звірств”. До таких організаторів зачисляють Гітлера, Герінга, Геса, Гімлера, Рібентро-

па і Розенберга, себто цілу нацистську верхівку. Совети заявляють, що допоможуть в практичній переведенню слідства і виконанню кари.

Ось той советський комунікат дещо заскочив британський уряд, бо Гес займає виняткове становище. Він прилетів до Англії в військовій мундурі й в характері дипломата, або мирного посередника, чи щось подібне. Тому з легального боку можна підходити до нього в теперішньому положенню як до інших нацистів, обвинувачуваних за воєнні злочини.

ПРАЛАТ П. ВЕРУН ВІЗИТАТОРОМ СХІДНОГО ОБРЯДУ

Польська Агенція Телеграфічна подає за німецьким офіційним джерелом, що пралат о. Петро Вергун з'їздив назначений Папою візитатором східного обряду з єпископською юрисдикцією над католицьким духовенством. Це мають уважати „зворотною точкою в історії української церкви”. Досі, кажеться далі, католицька діяльність щодо цього обряду була обмежена до польських територій на сході. Апостольським візитатором для тих територій був єпископ Чарнецький, з осідком в Дубні. Тепер всі ті землі, як й інші українські землі опинились під німецькою окупацією. Ось та „німецька окупація советської України створила можливість католицької активності в східній обряді”. Так і повсталася номінація о. Вергуна Апостольським Візитатором для тих нових земель. Ватикан теж поручив о. Вергуну релігійну опіку над українськими робітниками, що є на примусових роботах в Німеччині. Ось ті вісті передає „Нови Сьвят”.

НІМЦІ РОЗКОПУЮТЬ ГРОБИ НА ЦВИНТАРЯХ В УКРАЇНІ

З Буенос Айрес доносять, як подає ОНА, що до Аргентини прибули люди з країв, що є під німецькою окупацією і розповідають, що там діється. Між іншим кажуть, що в Україні й Польщі нацистська влада зорганізувала спеціальні відділи гробарів, що мають розкопувати гроби і шукати за металевими домовинами. Це тому, що німцям бракує заліза на потреби воєнної промисловости.

ЗАБИРАЮТЬ В УКРАЇНІ КОЖУХИ І БАРАНКОВІ ШАПКИ

ОНА подає, що в турецьких газетах пишуть про те, що німецька влада видала в Україні наказ, щоб населення зносило до громадських урядів зимові кожухи і баранкові шапки. За непослух каратимуть тюрмою. Наказ походить від начальника комісарія України і відноситься до всіх українських земель, включно з тими, що передше належали до Польщі й Румунії.

НАЦІСТИ ЛЯКАЮТЬСЯ ІНВАЗІЇ

Видно, що справа інвазії Європи дуже журить нацистських провідників, коли про неї широко заговорили берлінське радіо. Цікаве те, що самі німці піддають здогади, де ця інвазія малаб наступити. Кажуть, що зачнеється в Нормандії, в Франції, та в пристані Дакар, в Західній Французькій Африці.

ТА ЗИМА БУДЕ ДЛЯ НІМЦІВ ДЕЩО ЛЕКША

Таке заповідає Бритійське міністерство економічної війни. Це „лекше” відноситься тільки до економічного положення. І то головню на советському фронті. Найгірше буде з людським воєнним матеріалом, бо бракує нових вояків. І теж з використовуванням окупованих країв задля робітничих саботажів.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Пам'ятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої вдячності до тої землі, що вас прийняла за своїх синів і дочок. Це теж доказ, що ми вміємо дорожити нашою свободою.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

МОЛОДЬ НА ДОПОМОГУ

У своїй радіовій промові „при огнищі” президент Рузвельт заявився за те, аби закон про військовий побір змінити в цей спосіб, аби можна покликати до війська молодих хлопців у 18. і 19. році життя. Ідучи за цим закликком начального команданта американських збройних сил, конгресові провідники взялися негайно переводити відповідну для цього ухвалу. Нема найменшого сумніву, що цей новий плян уряду скоро стане обов'язуючим законом.

Край мав для свого первісного становища поважні раціональні основи. Він не хотів видно втягати в страшну війну молодь, що ще зовсім не дозріла фізично. Він не хотів наражувати видовищами різанини найбільше вразливі душі. Він хотів їм дати ще нагоду вирости, змужніти, дещо підучитися.

Однак й для нового наставлення край має теж не менше поважні раціональні основи. Відколи існувала війна, себто за всю історію людського роду, молодь поносила великий тягар війни. В усі війни втягано скорше або пізніше хлопців, котрим вус щойно засіявся. Правда, дещо старший мужчина краще зносить труди й небезпеку, але молодь має більший запал до бою, скорше вертається з важких пeregивань до рівноваги. Кажуть

генерали, що такі молоді хлопці це ідеальний матеріал для війни.

Зрештою, це навіть досить льогічне. Адже молодь більше ставить вагу на карту в війні: якби ворог виграв війну, то вона буде довше поносити наслідки розгрому, сором, а може й поневолення.

І ця молодь, що з молодечою вірою приймає проповідь знеслених ідеалів, в імя котрих провідники кажуть їй іти до війни, буде теж сподіватися найбільше від виграної. Коли її старші товариші стануть байдужні до того, який це буде мир заведений по війні, ці молоді люди певно не вдоволяться самим поворотом до домашнього огнища: вони ще захочуть, аби виконані були ці програми, в імя котрих їх післано на війну. Перед ними ще буде довге життя й вони певно не будуть мати охоти за свого життя йти до ще одної війни, яка могла би вийти з того, що по виграній війні край програв мир.

Золото - Ювілейна Книга Соединенія

„Греко Католическое Соединеніє в Злучених Державах Америки” видало з нагоди свого 50-літнього існування „Золото-Ювілейний Календар” на 1942 рік. Зладив його Михайло Роман, головний редактор „Американско-Русского Вестника”, органу організації. Календар має 432 сторін. В статтях про минуле цієї організації, що її основано в 1892 році головно виходцями з Карпатської України („угорусинами”), є дуже мало історичного матеріалу. Нема згадки за початкову співпрацю з галицькими українцями („русинами”), ні за причини, чому ті останні покидали „Соединеніє” і почали будувати теперішній Український Народний Союз, що повстав в 1894 році. Пропущено боротьбу з „мадяронством”, а тільки коротко згадано, що за єпископа Ортинського була боротьба через „українство”. Більша частина матеріалу — це похвальні оди в честь теперішніх урядників і їхніх родин. В статті п. н. „Короткий очерк історії нашого народу” (автор підписаний як „Dr. PETER I. ZEEDICK”) передано найдавніші тісні зв'язки з Мадярщиною, хоч підкреслено, що „русини” були перед мадярами на Закарпатті і в Семигороді, де ще й донині живуть їхні нащадки. Пишеться, як київський князь заставив мадярів йому служити, поселивши їх над Чорним морем, де вони навчилися хліборобства, випасу худоби і де зор-

НІМЕЦЬКІ КОЛЬОНІСТИ В УКРАЇНІ—ПЕРШІ

З Швайцарії пишуть, що нацистський комісар в Україні говорив через радіо в справі повернення приватної власності і заявив, що німецькі кольоністи в Україні будуть перші, що їм буде повернена та приватна власність, яку вони втратили під час революції. Він хвалив тих кольоністів за те, що хоч жили століттями в Україні, а не втратили своєї національної окремішності і „тепер можуть почувати себе щасливими”. (ОНА)

„СІЧОВІ СТІЛЬЦІ”

ОНА подає з Ціріху (Швайцарія), що в „Українських Вістях” має бути подано, що військова організація „Січові Стільці” зістала останніми часами „значно поширена”. До цього ОНА додає, що вона є тепер „на услугах німецьких окупантів”. Якщо так було, то чому не подати, на яких услугах? Є військові формації словаків, хорватів, мадярів, румунів, про яких згадується раз-у-раз, що борються по німецьким боці. Але ще ні совєтські, ні німецькі воєнні комунікати не згадували ні разу за якісь українські частини!

НОВИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ЄПІСКОП В РІВНІ

ОНА подає, що „Краківські Вісті” пишуть, що єпископ Полікарп, адміністратор української православної церкви, назначив нового єпископа на місто Рівне і околиці. Є ним єпископ Плятон. Єпископ Полікарп, подає ОНА, співпрацює з нацистською окупаційною владою. З цього заключає, що певно був йому не до владби Олексій Громадський, попередній єпископ Рівна, що свого часу співпрацював з совєтською владою, а відмовився співпрацювати з німецькою. Він десь „зник”. ОНА каже, що зістав певно замордований, або ув'язнений.

що тоді тут не знали, що закон нової мадярської республіки признавали Русску Країну з русином губернатором і з жупами, замешканими русинами. Далі автор пише, що в самій „Підкарпатській Русі” були три напрямки: одні хотіли злучитись з Україною, другі остати з Мадярщиною, а треті прилучитись до Чехословаччини. Та „третя група була найслабша”, каже автор. Празі приписує автор теж і назву — „Карпатська Україна”... Кінчить тим, що шкода, що вибухла війна, та що Мадярщина не змогла через те перевести „консолідацію Підкарпатської Русі” і здійснити „територіальну автономію”...

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

ПОТРІБНО ЖОНАТИХ ЧОЛОВІКІВ в віці понад 45 літ. Постійна праця в фабриці паперу. 50 миль від Нью Йорку, краєве окруження, близько школи і церкви.
PARK TISSUE MILLS,
Телефон: Mury Hill 4-0960.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіз крові для подружжого свідоцтва.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісні години 10-8; неділя 11-2.
Жінка-доктор до обслуговування.
Х. & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

ВАСИЛЬ ПРИШЛЯК

ВИРІБНИК І ПРОДАВЕЦЬ

МЕБЛІВ**GRAND CIRCLE UPHOLSTERING CO., Inc.**

2469 WEBSTER AVENUE

Near 188th St.

BRONX, N. Y.

Telephone: FOrdham 5-4666.

Має на складі РІЗНІ МЕБЛІ доброї якості, по дешевій ціні.

МИРОН ЛИТВИН і СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга шира і чесна

383 Morris Avenue,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребамі по ціні так низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, PA.

Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.),

BRONX, N. Y.

Tel.: MErose 5-6577

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з прегарною металеву труною, двома автоматами, караваном, бальсамуванням, вживанням Похоронного Дому і т. д. \$295.00

Все, чого треба, з вінком однієї й належитостей за церковну відправу й цвинтар.

S. KANAI KAIH

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646